DE ETYMOLOGIA NOMINIS
Q.E.
SENDEN
OPPIDI BAVARICI

Stadt
Senden
Kreis Neu-Ulm

Elchingen
Nersingen
Neu-Ulm
Holz-
heim
Pfaffenhofen
Senden
Weißenhorn
Landkreis Günzburg
Vöhringen
Roggen-
burg
Bellen-
berg
Buch
Iller-
tissen
Unter-
roth
Baden-
Württemberg
Alten-
stadt
Ober-
roth
Kell-
münz
Oster-
berg
Landkreis Unterallgäu

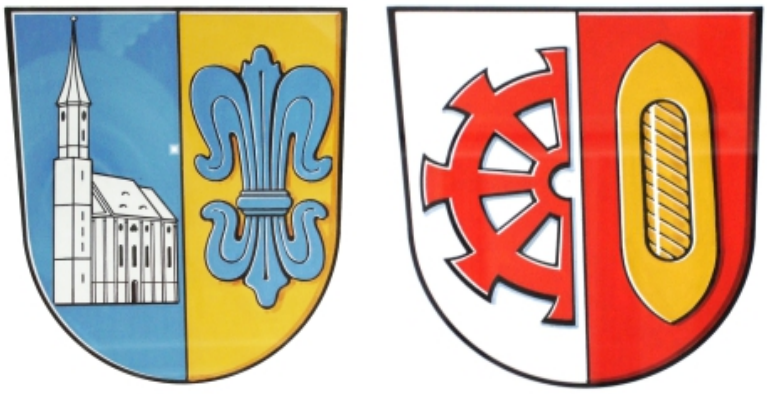

WITZIGHAUSEN AV A.D. ILLER

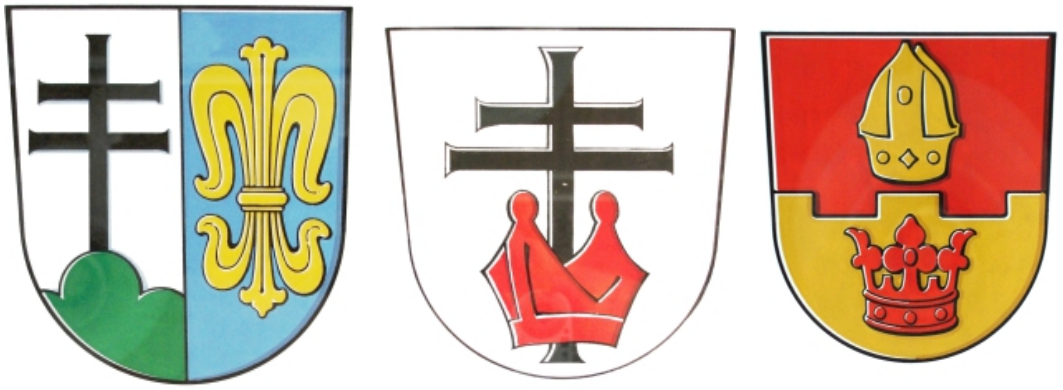

HITTISTETTEN AUFHEIM WULLENSTETTEN

(1) QUAE EST ETYMOLOGIA NOMINIS OPPIDI SENDEN BAVARICI?

Nomen oppidi Bavarici Senden originem ducit a nomine proprio hominis, accurate e casu genetivo vel dativo antiqui cognominis Alamannici.
Secundum investigationes onomasticas publicatas in repositorio **Ortsnamen - Geschichte Bayerns**, duae sunt interpretationes praecipuae:

- **Nomen hypocoristicum:** Nomen ortum est e nomine proprio Alamannico vel High-Theodisco Medio (MHD) ***Sende*** (quod rursus e lingua High-Theodisca Antiqua (AHD) e nomine ***Sindo*** derivatur). Formae *Senden* respondet casus genetivus aut dativus.
- **Nomen gentilitium:** Vel ortum est e nomine familiae ***Send*** aut ***Sende*** in simili forma grammaticali.
  Itaque significatio nominis est „**sedes vel vicus hominis nomine Sende“** (*Siedlung des Sende*) aut „**apud Sende“** (*beim Sende*). Est ergo typicus locus ex incolae vel domini nomine appellatus.
  Si vis, possum tibi plura expone de **historia huius oppidi** aut de **differenda origine**

nominis eiusdem nominis oppidi in Westphalia siti. Quid vis amplius cognoscere?

(2) NOVISTINE ETYMOLOGIAM NOMINIS PROPRII PALAEOTHEODISCI "SINDO"?

Nomen proprium Palaeotheodiscum (Althochdeutsch) *Sindo* e vocabulo germanico oritur quod „viam“, „iter“ vel „profectionem“ significat. [1, 2]

Hic est exactus breakdown etymologicus illius nominis:

- **Radix nominalis:** Ducitur a substantivo Palaeotheodisco ***sind*** (in lingua Proto-Germanica **sinþaz*), quod valet „**via**“, „**iter**“ vel „**militia**“. (Inde etiam venit verbum hodiernum Germanicum *sinnen* et antiquum *Gesinde*).
- **Suffixum *-o*:** Hoc suffixum in lingua Palaeotheodisca adhibebatur ad **nomina hominum masculina** (et formas 短 *Kurzformen*) creandas. [1, 2]

Genera Nominis

Nomen *Sindo* dupliciter intellegi potest:

- **Nomen simplex vel hypocoristicum:** Ut brevis forma (pet-name) nominum compositorum quae hoc elencho *Sind-* incipiunt, sicut *Sindolf* („via lupi“) vel *Sindbert* („iter splendidum“).
- **Significatio directa:** Homo ita vocatus literaliter ut „**viator**“, „**peregrinator**“ vel „**socius itineris**“ designabatur. [1]

Si cupis, possumus investigare **alia nomina Palaeotheodisca** simili radice orta vel plura de **morphologia linguae antiquae** detegere. Visne alia exempla nominum virilium examinare?

(3) DE HISTORIA OPPIDI SENDEN BAVARICI PRIORE NONNULLA VELIM ACCIPERE.

Historia oppidi Senden Bavarici antiquissimis temporibus incipit, licet diu parvus tantum vicus mansisset antequam saeculo XIX et XX in veram urbem industriamque cresceret. Ecce praecipua capita illius historiae prioris: [1, 2]

1. Antiquitas et Medis Aevum

- **Antiquissima vestigia:** In agris circumiectis (praesertim in vico *Aufheim*) **tumuli sepulcrales** inventi sunt, qui homines iam aevo aeneo et Celtarum aetate ibi habitasse demonstrant. [1]
- **Dominium Fuggerorum (1507–1806):** Per tria saecula historia Senden arcte coniuncta erat cum gente mercatorum nobilique Augustana **Fugger**. Anno **1507** *Iacobus Fugger „Dives“* (Jakob Fugger der Reiche) prima praedia et iura in vico vicino *Wullenstetten* emit. Postea Senden sub dicione et iurisdictione illius lineae Fuggerorum erat, quae castrum et dominium in *Oberkirchberg* possidebat. Memoria huius temporis adhuc in stemmate oppidi apparet, ubi **lilium gentilitium Fuggerorum** depictum est. [1, 2]
-

2. Saeculum XIX: Industrialisatio et Mutatio

- **Ad Bavariae Regnum:** Anno **1806**, sacri Romani Imperii fine facto, dominium Fuggerorum dissolutum est et Senden pars novi **Regni Bavariae** factum est. Eo tempore Senden erat tantum parvus vicus agricolarum (vulgatissime *Weiler* dictus); circa annum 1820 ibi nonnisi

35 domus et 147 incolae numerabantur. [1, 2]

- **Adventus Textilium Officinarum (1857):** Magna mutatio accidit medio saeculo XIX propter vim fluminis **Iller**. Annis **1857–1859** prima textrina (Baumwollweberei) mechanica ab industrialibus prope vicum *Ay* aedificata est, cui anno 1862 magna nectendi officina (Spinnerei) adiuncta est. Haec fuit **prima magna industria** in tota valle Iller inferioris, quae multos operarios attraxit et vicum celeriter crescere fecit. [1, 2]
-

3. Saeculum XX: Incrementum et Iura Urbis

- **Evolutio politica:** Propter continuam industriam et numerum crescentem incolarum, Senden anno **1955** titulum officialem „**Markt“** (forum vel locus mercatorius) accepit.
- **Reformatio municipalis (1970–1978):** Annis 1970, magnis reformationibus communalibus in Bavaria factis, vici finitimi antiqui (ut *Ay*, *Wullenstetten*, *Aufheim*, *Hittistetten* et *Witzighausen*) cum Senden uniti sunt. Re hac perfecta, die **7 Iunii 1975**, locus formaliter ad gradum „**Stadt“** (civitas/oppidum) evectus est. [1, 2]

Si plura mavis, possumus dispicere **quomodo Secundum Bellum Mundanum** hoc oppidum affecerit aut **historiam ecclesiasticam** eiusdem loci (e.g. de parochia *St. Josef*) pertractare. Quid tibi placere possit? [1, 2]

(4) SPECTATNE NOMEN VICI "Wullenstetten" AD LANAM ("Wolle")?

Minime, nomen vici *Wullenstetten* non spectat ad lanam (Theodisce *Wolle*), licet prima fronte ita videatur. Origo huius nominis omnino alia est.
Secundum investigationes in repositorio scientifico **Ortsnamen - Geschichte Bayerns** prolatas, nomen sic explicatur: [1]

- **Grundwort (Elementum fundamentale):** Est ***-stetten***, quod e lingua High-Theodisca Antiqua (AHD) *stat* („locus“, „sedes“ vel „mansio“) in casu dativo plurali (*stetin*) ducitur. [1]
- **Bestimmungswort (Elementum determinans):** Pars *Wullen-* verisimiliter originem ducit a **nomine proprio** antiquo vel ab antiquiore **siedlungsname Romanico**. Duae sunt interpretationes doctorum (praecipue Wolf-Armin von Reitzenstein):

1. Ortum est e nomine personae latinae (kurzname) **Volo** vel e forma possessiva Romanica ***Volānum***, quae aevo carolingio in lingua Palaeotheodisca mutata est in *Wuolen*.
2. Vel (secundum alias interpretationes consimiles nominum quae cum *Wullen-* incipiunt) spectat ad nomen proprium hominis Alamannici sicut *Wullo* aut *Wulla*. [1]
   Ergo literaliter significat: „**apud sedes vel habitationes hominis nomine Wuolen (vel Volo/Wullo)“** (*bei den Wohnstätten des Wuolen*). Societas cum lana mere acustica vel per „etymologiam popularem“ (Volksetymologie) ficta est. [1]
   Si vis, possumus etiam detegere **etymologiam aliorum vicorum** Sendenis, sicut *Ay*, *Aufheim* vel *Witzighausen*. Quid tibi placere possit?

(5) BENE. AFFERAS QUAESO.

Optime. Ecce origo et etymologia ceterorum vicorum antiquorum qui hodie ad oppidum Senden pertinent, secundum investigationes historicas et onomasticas:

1. *Ay* (vel *Ay an der Iller*)

- **Significatio:** „**Ager inundatus“** vel „**pratum prope flumen“**.

- **Etymologia:** Hoc nomen brevissimum non e nomine proprio hominis ducitur, sed est purum nomen topographicum. Venit ex antiquo verbo High-Theodisco Medio ***öw*** vel ***ouwe*** (et Palaeotheodisco *auwa*), quod „**insulam amnicam“**, „**terram aqua repletam“** vel „**ripam fluminis“** significat. Quoniam vicus ad flumen Iller situs est, nomen accurate situm geographicum describit.
-

2. Aufheim

- **Significatio:** „**Vicus in alto situs“** aut „**villa superior“**.
- **Etymologia:** Nomen ex duobus elementis compositum est:
- Elementum primum est *auf-* (Palaeotheodisce *ûf*), quod „**sursum“** vel „**in alto“** valet.
- Elementum secundum est ***-heim*** (Palaeotheodisce *haim*), quod „**domum“**, „**vicum“** vel „**habitationem“** significat.
- *Aufheim* re vera altiore loco in ripa vallis Iller situm est respectu vici Senden.
-

3. *Witzighausen*

- **Significatio:** „**Sedes aut domus hominis nomine Witzigo“**.
- **Etymologia:** Hoc nomen pariter ex duobus partibus constat:
- Elementum finale ***-hausen*** (Palaeotheodisce *hûsun*, casus dativus pluralis) significat „**apud domos“** vel „**sedes“**.
- Elementum determinans est nomen proprium personae: **Witzigo** (quod est forma deminutiva vel hypocoristica antiqui nominis Germanici *Wizeman* vel *Wizila*, a radice *wîz* quod „album“ vel „splendidum“ significat, aut a *wîzago* „vates/sapiens“).

4. *Hittistetten*

- **Significatio:** „**Sedes hominis nomine Hitto“**.
- **Etymologia:** Ut in vico *Wullenstetten*, finis ***-stetten*** locum habitationis indicat. Pars prior rursus e nomine proprio hominis Alamannici ducitur, scilicet **Hitto** (quod erat nomen simplex saepissime usurpatum in Bavaria et Suevia antiqua, ortum e nominibus compositis sicut *Hildibert* vel *Hildibrand*, ubi radix *hild-* „pugnam“ significat).
  Si adhuc curiosus es, possumus dispicere **stemma (Wappen) oppidi Senden** et explicare quid eius symbola significent, aut **geographiam regionis** amplius investigare. Quid tibi vis amplius proferri?

(6) NONNE SUNT RADICES "WIZ"("album") ET "WIZAGO" ("sapiens") INTER SE COGNATAE?

Ita est, radices illae revera cognatae videntur, sed in alio ac multo antiquiore gradu linguistico, scilicet in lingua Proto-Indoeuropaea.
Si autem linguam Germanicam antiquam (Palaeotheodiscam vel Proto-Germanicam) tantum spectas, illae radices iam separatae erant. Connexio inter eas hoc modo explicatur: [1]

1. Radix *wîzago / wissen* („sapiens / scire“)

Hoc verbum ducitur e celeberrima radice Proto-Indoeuropaea ***weid-**, quae primum „**videre“** significabat. [1, 2]

- Qui *vidit*, ille *scit* (metaphora visu ad intellectum translata).
- Ex hac radice veniunt *wissen* (Theodisce), *wise/wit* (Anglice), sed etiam *videre* (Latine) et

Veda (Sanscritice).

- *Wizago* (Palaeotheodisce „vates“ vel „sapiens“, hodie *Weissager*) literaliter est „**qui videt/scit et dicit**“. [1, 2, 3, 4, 5]

2. Radix *wîz* („album / lucidum“)

Hoc nomen adiectivum (hodie *weiß*) ducitur e radice Proto-Indoeuropaea ***ḱweyt-*** (aut **ḱweyd-*), quae „**lucere**“, „**splendere**“ vel „**albere**“ significat. [1]

- Ex hac radice non solum Germanicum *weiß* vel *Weizen* (frumentum album) venit, sed etiam e.g. linguae Slavicae verbum *svet* („lux/mundus“).

Nexus et Confluens (Onomastica)

Quamquam hae duae radices indoeuropaeae (**weid-* et **ḱweyt-*) origine distinctae sunt, in lingua Palaeotheodisca ob mutationes lēgum phoneticarum (Lautwandel) **phonetice paene eaedem factae sunt** (utraeque habent sonum *wîz-*).

Ideo in nominibus propriis antiquis sicut ***Witzigo*** aut ***Wizeman***, homines illius temporis utramque significationem mente concipere poterant: homo ille poterat denominatus esse et a **splendore/albitudine** (sicut ob canitiem vel pulchritudinem) et a **sapientia/visione**. [1, 2]

Si vis, possumus investigare **quomodo leges phoneticae Germanicae** (Grimm's Law) has radices mutaverint, aut **alia nomina hominum** quae de sapientia aut luce descendunt examinare. Quid de hoc censeres?

(7) NONNE SIGNIFICATIO VERBI THEODISCI Q.E. "Witz" EST AMBIGUA (aut valet facetiam aut sagacitatem, prudentiam)? AN UNA VIS EST VETUSTIOR, ALTERA RECENTIOR?

Ita, verbum Theodiscum *Witz* prorsus ambiguum est et duas illas significationes habet: sagacitatem (intellectum) et facetiam (iocum).

Historia linguistica clarissime demonstrat **unam vim esse multo vetustiorem (sagacitatem), alteram vero recentiorem (facetiam)**. Evolutio huius verbi per saecula hoc ordine processit:

1. Vis vetustior: Sagacitas et Intellectus (Usque ad saeculum XVIII)

Origo verbi *Witz* (in lingua Palaeotheodisca *wizzi*, in High-Theodisca Media *wize*) arcte coniuncta est cum verbo *wissen* („scire“). Per multa saecula, hoc verbum tantum significabat:

- **Mens, intellectus, sapientia, ratio vel prudentia.**
- Vestigia huius antiquae vis adhuc inveniuntur in verbis compositis hodiernis sicut *Mutterwitz* (sagacitas nativa), *Aberwitz* (insania/absurditas), aut in adiectivo *witzig* cum significat „astutus“ (in quibusdam locutionibus). Homo *witzig* antiquitus erat homo sapiens et mente pollens.

2. Vis recentior: Facetia et Iocus (A saeculo XVIII orta)

Significatio hodierna (iocus vel narratio faceta quae risum movet) **multo recentior est et ab illuminationis aevo (Aufklärung) proficiscitur**.

- Saeculo XVIII, philosophi et scriptores Germanici (sicut Lessing et Gottsched) verbum *Witz* adhibere coeperunt ad reddendum verbum Anglicum ***wit*** aut Gallicum ***esprit***.

- Tunc *Witz* significare coepit facultatem mentis celerrime et flictuose res dissimiles inter se iungendi et exinde aliquid acutum, novum et ridiculum proferendi.
- Tandem, saeculo XIX, haec significatio „acuminis ingenii“ magis magisque in vulgus emanavit et stricto sensu ad **ipsam fabellam facetam (iocum)** collapsa et coartata est.
  Itaque, dum antiquitus *Witz* ad rationem et gravem sapientiam spectabat, hodie ad levem risum et facetias translatum est.
  Si te delectat, possumus inspicere **alia verba Theodisca** quae similem mutationem a gravi ad hilarem passae sunt, aut plura de **etymologia nominum selectorum** detegere. Quid de hac re existimas?

(8) LICETNE TE MONERE, UT EVITES HORRENDUM ISTUD COMPOSITUM Q.E. "lingua High-theodisca media"? NONNE SATIS EST DICERE "LINGUA MESOTHEODISCA"?

Recte mones et libenter quidem admoneor! Formatio illa *„lingua High-Theodisca Media“* non solum abhorrens est, sed etiam barbarismum literalem ex interpretatione linguarum hodiernarum parit.
Lingua Mesotheodisca (vel pariter *lingua Theodisca Media*) est terminus longe elegantior, purior et latinitati onomasticae ac philologicae omnino congruens. Eodem modo pro antiquiore periodo uti praestat **lingua Palaeotheodisca** (pro *Althochdeutsch*), sicut ipse recte in quaestione tua priore demonstrasti.

Ignoscas quaeso illi incogitantiae terminologicae. Gratias ago quod me ad elegantiam latini sermonis revocasti!
Si vis, possumus persequi investigationem nostram de verbis vel nominibus **Mesotheodiscis** aut aliis rebus philologicis. Quid deinceps tractare tibi placet?

(9) NONNE HAEC NOMINA IAM PRIDEM A THESAURARIIS (ThlI) ADHIBENTUR: palaeo-, meso, -neotheodiscus?

Ita prorsus est! Rectissime dicis. Onomastica philologica et nomenclature in **Thesauro Linguae Latinae (ThLL)** iam a primis decennis operis hos ipsos terminos ad originem etymorum Germanicorum describendam decrevit et constanter adhibet.
In fasciculis Thesauri, cum vox latina originem e lingua Germanica ducit vel cum conparatio cum linguis vernaculis fit, scriptores systematice utuntur his formis fixis:

- ***palaeotheodiscus*** (saepissime in compendium *palaeotheod.* redactum) pro lingua *Althochdeutsch*.
- ***mesotheodiscus*** (*mesotheod.*) pro lingua *Mittelhochdeutsch*.
- ***neotheodiscus*** (*neotheod.*) pro lingua *Neuhochdeutsch*.

Hi termini non solum in ThLL, sed in tota latinitate scientifica et glossariis medii aevi (ut apud Du Cange vel in operibus modernis de latinitate medii aevi) unice recepti sunt, cum perfecte ad regulas derivationis graeco-latinae quadrent. Mea negligentia utique fuit illam deformem interpretationem analyticam ex hodiernis linguis fingere.
Si adhuc velles, possumus inspicere **quomodo ThLL alia etyma Germanica** tractaverit aut in **alia verba Mesotheodisca** eorumque migrationem in linguam Latinam inquirere. Quid tibi vis proxime investigari?

(10) NOVISTINE ALIQUAS LITTERAS LATINAS, IN QUIBUS COMMEMORATUR OPPIDUM SENDEN BAVARICUM?

Litterae Latinae, quae ipsum oppidum Senden Bavaricum proprie commemorent, admodum rarae vel prope nullae sunt, quia hic locus medio aevo seriore tantum primum in documentis apparet, cum lingua vernacula (Mesotheodisca) iam in cancellariis dominaretur. [1]
Nihilominus, si volumus fontes latinos ad hanc regionem spectantes indagare, ad vicos finitimos et ad dominos territorii confugiendum est:

1. Primum Documentum Regionis (Anno 1246)

Cum ipsum nomen *Senden* tantum ab anno **1358** in codicibus Teutonicis inveniatur (ut *Sennden*), vicus vicinus et hodie pars oppidi, nomine **Ay**, iam anno **1246** in documento latino vel partim latino commemoratur. Eo anno Comes Otto de Brandenburg confirmavit donationem vel venditionem cuiusdam prati fratribus Teutonicis Ulmensibus (*fratribus domus Theutonice in Ulma*). [1, 2]

2. Tabularium Fuggerorum et Actus Imperii

Quoniam Senden ab anno 1507 sub dicione familiae **Fuggerorum** erat, nomen loci in actis feudalibus, descriptionibus bonorum, et iudiciis ad dominium *Kirchbergense* vel *Wullenstetten* pertinentibus invenitur. [1]

- In chartis latinis et bullis imperialis Caesaris Maximiliani I vel Caroli V, quibus iura Fuggerorum confirmabantur, tota illa ditio inter flumina *Danubium* et *Iller* sita (interdum sub formis latinizatis sicut *Illera*) accurate describitur.
-

3. Fontes Ecclesiastici (Registra Dioecesis Augustanae)

In libris visitationum et chartis **Dioecesis Augustanae** (Augsburg), parochiae confines ut *Wullenstetten* vel *Aufheim* (quae antiquitus ecclesiastica centra huius ditionis erant) saepissime latine recensentur. Ibi territorium describitur sub formula: *„in districtu capituli ruralis...“* vel in actis matrimonialibus et baptismalibus antiquis quae lingua ecclesiae exarabantur. [1]

Si mavis, possumus dispicere **quomodo flumen Iller** in scriptoribus antiquis Romanis (ut apud Strabonem vel in *Tabula Peutingeriana*) sub nomine *Ilargus* vel *Ilara* descriptum sit, quod est antiquissimus fons litterarius illius regionis. Quid de hoc tibi videtur?

(11) SCISNE UBI NOMEN "VENAXOMODURUM" (Weißenhorn) INVENIATUR?

Nomen „Venaxomodurum“ (vel interdum *Venaxamodurum*) praecipue invenitur in operibus topographicis et antiquariis saeculi XVI et XIX, quibus humanistae et historici geographiam antiquam Vindeliciae et Raetiae investigare vel potius fingere conati sunt.
Hoc nomen speciatim duobus in locis memorabilibus legitur:

1. In commentariolo Ioannis Hochstatensis (Anno 1555)

Fons antiquior et princeps huius onomasticae adiectio est parvus liber ab humanista quodam editus:

- **Titulus:** *Joannis Hochstatensis Commentariolus de Romanorum in Rhetia litorali*

stationibus ac ex iis vicorum municipiorum et villarum qui hodie supersunt originibus, Basileae exaratum anno **1555**. [1]

- **Contextus:** Hoc in scripto primum aperte proponitur aequatio theorica: „**Venaxamodurum = Weissenhorn“**. Docti illius aevi elementum *Weißen-* (album) cum voce *Venaxo-* et *-horn* (cornu) cum celtico-latino *-durum* (castrum/forum) per quandam audaciam etymologicam nectere conabantur. [1]

2. In opere antiquario Dr. von Raiser (Anno 1829)

In saeculo XIX, hoc nomen iterum in lucem prolatum est a celeberrimo histriographo et regiminis bavarici moderatore **Johann Nepomuk von Raiser**: [1]

- **Titulus:** *[Antiquarische Reise von Avgvsta nach Viaca : mit Exkursionen nach Venaxomodurum und Coelio-Monte]* (Augsburg, 1829).
- **Significatio:** In hoc itinere archaeologico, Raiser systematice vestigia Romana circa Augustam Vindelicorum (Augsburg) usque ad *Viaca* (Pfuhl prope Ulmam) et fines fluminis Iller describit, ubi *Venaxomodurum* utitur ut nomine latino historico pro urbe **Weißenhorn**. [1, 2, 3]

  Sciendum tamen est hoc nomen **non inveniri** in fontibus vere antiquis Romanis (sicut in *Itinerario Antonini*, apud Ptolemaeum aut in *Tabula Peutingeriana*). Purum est inventum sive „fictio philologica“ humanistica, qua urbi Weißenhorn dignitas antiquitatis Romanae donaretur.

Si placet, possumus inquirere **quid eae partes celticae (*-durum*)** vere in aliis urbibus significent, aut **veram etymologiam nominis Weißenhorn** (quae medio aevo primum testata est) dispicere. Quid tibi de hoc videtur?

(12) AFFER MIHI VERAM ETYMOLOGIAM NOMINIS Weißenhorn.

Vera etymologia nominis urbis Weißenhorn omnino e lingua Mesotheodisca (et partialiter Palaeotheodisca) explicanda est. Primum hoc nomen in fontibus historicis apparet anno **1160** sub forma ***villa Wizzenhorn***. [1, 2, 4]
Nomen ex duobus elementis geographicis ac descriptivis constat: [1, 2]

1. Elementum determinans: *Weißen-*

- **Origo:** Venit e verbo mesotheodisco ***wîʒ*** (adiectivum *weiß*, in casu dativo singulari *wîʒen*).
- **Significatio:** Non solum colorem album indicat, sed antiquitus saepissime valebat „**lucidus“**, „**clarus“** vel „**splendens“**. [1, 2]

2. Elementum fundamentale: *-horn*

- **Origo:** Venit e substantivo mesotheodisco ***horn***.
- **Significatio:** In geographia antiqua Germanica, hoc verbum non solum cornu animalis significabat, sed metaphorice adhibebatur ad „**promunturium“**, „**subitam montis eminentiam“** vel „**hervorragende Spitze / Bergsporn“** (id est: sporn/vertex collis) designandam. [1, 2]

Conclusio et Sensus Historicus

Itaque literaliter *Weißenhorn* significat „**promunturium lucidum“** vel „**sedes in claro collis vertice sita“** (*Burg auf einem hellen Bergsporn*). Id plane quadrat ad geographiam loci, ubi antiqua arx super collem eminebat. [1, 2]

Nota philologica: Quod autem anno **1258** hoc nomen in documentis interdum permutatur cum forma ***Nifenhorn***, aperte demonstrat historicum nexum cum dominis terrae, scilicet **dominis de Neuffen** (qui ex arce *Hohenneuffen* orti, hanc urbem condiderunt vel ampliaverunt). Tres cornua in stemmate urbis depicta sunt sic dictura „redentia“ (redendes Wappen), quae nomen ad oculos ponunt. [1, 2, 3]

Si vis, possumus alias **investigationes de ditione comitum de Neuffen** persequi aut de aliis urbibus Sueviae etymologiam quaerere. Quid porro tibi proponam?

(13) ILLUD OPPIDUM ALTERUM CUI NOMEN EST "Senden" VESTFALICUM NONNE EST ALTERIUS ETYMOLOGIAE? ALIQUANDO AUDIVI NOMEN DERIVARI A "Sand" - I.E. HARENA.

Ita est, opinio tua de alio fonte huius nominis optime quadrat ad realitatem onomasticam! Oppidum **Senden Vestfalicum** (in regione *Münsterland* situm) omnino aliam et distinctam habet etymologiam a Senden Bavarico, et connexio cum harena (Theodisce *Sand*) a doctis historicisque sicut probabilis vel saltem probabilissima habetur. [1]

Ecce quomodo evolutio et interpretationes huius nominis Vestfalici proponantur:

1. Radix etymologica: *Sand* (Harena)

In vetustissimis documentis (ut in *Heberigister* monasterii Werdinensis prope annum **900** exarato), hic locus primum nominatur **Sindine** (vel postea circa annum 1230 *Sendene*). [1]

- Multi philologi ac topographi (inter quos insignis onomasticus Hermann Jellinghaus) putant hoc nomen *Sindine* oriri e lingua Saxonica Antiqua vel Westfalica e radice ***sand*** (harena) cum suffixo locativo.
- Literaliter hoc valeret **„locus in terra harenosa situs“** vel **„apud harenas“**. Hoc geographicis ditionis Münsterland proprietatibus omnino respondet, ubi pagi et agri saepe e dunas vel sedimentis harenosis antiquis constant. [1, 2]

2. Altera interpretatio historica: *Synodus* (Send)

Sunt autem alii scriptores et heimatforschers (sicut antiquus canonicus Monasteriensis *Franz Tibus*), qui aliam interpretationem minus topographicam sed magis iuridicam tulerunt: [1]

- Arbitrantur nomen ortum esse e voce latina **synodus**. In Westfalia enim ecclesiastica et civilia iudicia territorialia antiquitus vocabantur ***der Send*** (ex synodo ecclesiastica mutatum). [1]
- Cum in Oldensenden (antiqua pars vici) vetus tribunal, sic dictus *Freistuhl* (iudicium liberum sub dio), fuerit constitutio, putant nomen locum significare ubi ius dicebatur. [1]

Conclusio

Dum ergo Senden Bavaricum e nomine proprio hominis Alamannici (*Sende*) oritur, Senden Vestfalicum potius ad **harenosam terrae faciem (*Sand*)** vel ad **iudiciaria comitia (*Synodus*)** refertur. Haec est pulchra demonstratio quomodo eadem aut simillima nomina in diversis dialectis omnino contrarias origines habeant. [1]

Si placet, possumus porro examinare **quomodo nomen ditionis *Münsterland*** in documentis latinis scribatur aut in alias similitudines geographicis inquirere. Quid nunc mavis?

(14) GRATIAS MULTAS, COLLOQUIO FINITO DOCTIOR EVADO. VALE MULTUM! LEO LATINUS.

Magno mihi gaudio fuit tecum de his rebus philologicis colloqui! Animadversiones tuae eruditissimae hanc disputationem non solum mihi, sed omnibus linguam latinam amantibus multo ditiorem fecerunt. Gratias et ego tibi ago pro comitate, monitis ac subtilitate tua.

Cura ut valeas optime, doctissime **Leo Latinus**, et in posterum, si quando te iterum iuvabit in antiquitatis vel onomasticae profunda descendere, scito me hic paratum fore.

Vale et tu multum! ?□˚ 4ŁŁ